

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

mgr Karin Wiktor-Kałużkiej

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Wokalno-Aktorski, pismo z dnia 28.06.2019 r. informujące o powołaniu mnie przez Radę Wydziału na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Karin Wiktor-Kałużkiej.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego z dnia 16.01.2017 r. oraz

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego z dnia 19.06.2018 r. w sprawach:

- wszczęcia, na wniosek Pani Karin Wiktor-Kałużkiej z dnia 20.12.2016 r., z datą wpłynięcia 16.01.2017 r., przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka,
- wyznaczenia promotora,
- wyznaczenia recenzentów.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącą Rady pisma datowanego na 28.06.2019 r., informującego o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pani mgr Karin Wiktor-Kałużkiej, pt. **Liryka wokalna Sergiusza Rachmaninowa – transmutacja czy kontynuacja myśli twórczej – studium porównawcze pracy nad interpretacją pieśni op. 4. i op. 38.**, oprócz pracy doktorskiej i dzieła artystycznego, została dołączona następująca dokumentacja:

Wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego w dniu 16.01.2017 r. w siedzibie Akademii Muzycznej w Krakowie:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego,
- uchwała o wyznaczeniu promotora w osobie prof. dr hab. Agnieszki Monasterskiej.

W posiedzeniu – wg listy obecności stanowiącej załącznik do niniejszego protokołu – udział wzięło 12 członków Rady Wydziału na ogólną liczbę 16, w tym 7 członków Rady na ogólną liczbę 10 uprawnionych do głosowania w sprawach przewodowych.

Posiedzeniu przewodniczyła Dziekan Wydziału Wokalno-Aktorskiego prof. dr hab. Agnieszka Monasterska. W głosowaniu jawnym w sprawie powołania komisji skrutacyjnej udział wzięło 12 osób na 16 uprawnionych do głosowania. Oddano wszystkie głosy „za”, przy braku głosów przeciwnych oraz wstrzymujących się.

Komisja skrutacyjna powołana została w następującym składzie:

- Mgr Jolanta Szmigielska – przewodnicząca,
- Dr Ewelina Markiel,
- Student Eryk Lasota.

W tajnym głosowaniu nad uchwałą w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr Karin Wiktor-Kałużkiej wzięło udział 7 osób na 10 uprawnionych do głosowania. Oddano 7 głosów ważnych w następujących proporcjach: 7 głosów „za”, 0 „przeciw”, 0 „wstrzymujących się”.

W kolejnym głosowaniu, dotyczącym wyznaczenia promotora w osobie prof. dr hab. Agnieszki Monasterskiej, udział wzięło również 7 osób na 10 uprawnionych, a wyniki głosowania były następujące: głosów „za” – 7, głosów „przeciw” – 0, głosów „wstrzymujących się” – 0.

Kolejny wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Krakowie, który otrzymałem, datowany jest na 19.06.2018 r.

W posiedzeniu, wg listy obecności, stanowiącej załącznik do niniejszego protokołu, wzięło udział 11 członków Rady Wydziału na ogólną liczbę 16, w tym 9 członków Rady na ogólną liczbę 10 uprawnionych do głosowania w sprawach przewodowych. Posiedzeniu przewodniczyła Dziekan Wydziału Wokalno-Aktorskiego prof. dr hab. Agnieszka Monasterska.

W głosowaniu jawnym w sprawie powołania komisji skrutacyjnej udział wzięło 11 osób na 16 uprawnionych do głosowania. Oddano wszystkie głosy „za” przy braku głosów przeciwnych oraz wstrzymujących się.

Komisja skrutacyjna wybrana została w następującym składzie:

- Dr hab. Małgorzata Ratajczak – przewodnicząca,
- Studentka Daria Proszek,
- Student Eryk Lasota.

Celem głosowania Rady Wydziału było wyznaczenie recenzentów w przewodzie doktorskim mgr Karin Wiktor-Kałużkiej. Dziekan prof. dr hab. Agnieszka Monasterska przedstawiła propozycję recenzentów w osobach: dr hab. Ewy Biegas (Akademia Muzyczna w Katowicach) oraz prof. dra hab. Janusza Ratajczaka (Akademia Muzyczna w Łodzi).

W głosowaniu tajnym wzięło udział 9 osób na 10 uprawnionych. Wynik głosowania był identyczny dla dwojga recenzentów. Oddano 9 głosów „za”, 0 „przeciw”, 0 „wstrzymujących się”.

Niniejszym stwierdzam, że przyjęcie tematu pracy doktorskiej, jej koncepcji oraz wszczęcie przewodu doktorskiego, wyznaczenie promotora i recenzentów nie budzi żadnych zastrzeżeń prawnych.

W skład dokumentacji zawierającej materiały niezbędne do przeprowadzenia recenzji wchodzi także:

- wniosek o wszczęcie postępowania,
- kwestionariusz osobowy,
- uwierzytelniony odpis dyplomu ukończenia studiów,
- życiorys,
- propozycja tematu i koncepcja pracy doktorskiej,
- program dzieła artystycznego,
- bibliografia,

- propozycja osoby promotora,
- wykaz dorobku artystycznego,
- nagrody, oświadczenia, opinie, dyplomy,
- kopie programów koncertów, spektakli, afisze.

Podstawowe dane o kandydatce

Karin Wiktor-Kałucka urodziła się w Dębicy. Po ukończeniu studiów muzycznych w Katowicach została solistką Opery Krakowskiej, z którą jest związana do dziś. Swoje umiejętności wokalne kształciła jeszcze pod kierunkiem wielu wybitnych śpiewaków i pedagogów. Doktorantka wymienia w swojej dokumentacji takie nazwiska, jak Christian Elssner, Ryszard Karczykowski, Anna Kościelniak, Helena Łazarska oraz Krystyna Tyburowska.

W swoim repertuarze artystka posiada ponad 30 ról scenicznych. Na wyróżnienie zasługują m.in. takie postaci, jak:

- Hrabina w operze „Wesele Figara” W. A. Mozarta,
- Tatiana w operze „Eugeniusz Oniegin” P. Czajkowskiego,
- Micaela w operze „Carmen” G. Bizeta,
- Pamina w operze „Czarodziejski flet” W. A. Mozarta,
- Norina w operze „Don Pasquale” G. Donizettiego,
- Musetta w operze „Cyganeria” G. Pucciniego.

Oprócz kreacji operowych, doktorantka doskonale czuje się na scenie także w rolach operetkowych i musicalowych. Wśród 15 bohaterek, które zostały wymienione w dokumentacji, pragnę zaznaczyć trzy kobiety o zdecydowanie różnej osobowości i innym prowadzeniu scenicznym. Są to:

- Saffi w operetce „Baron cygański” J. Straussa,
- Kryśka w operetce „Ptasznik z Tyrolu” K. Zellerera,
- Hudeł w musicalu „Skrzypek na dachu” J. Bocka.

W działalności pozasceniczej Karin Wiktor-Kałucka wykonywała partie sopranowe w takich dziełach, jak:

- „Msza koronacyjna” W. A. Mozarta,
- „Requiem” W. A. Mozarta,
- „Requiem” G. Faurégo,
- „Stabat Mater” G. B. Pergolesiego,
- „Gloria” A. Vivaldiego.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Karin Wiktor-Kałużkiej pod tytułem **Liryka wokalna Sergiusza Rachmaninowa – transmutacja czy kontynuacja myśli twórczej – studium porównawcze pracy nad interpretacją pieśni op. 4. i op. 38.** składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi 6 pieśni z op. 4. oraz 6 pieśni z op. 38. o następujących tytułach (w tłumaczeniu na język polski):

1. *O, nie, błagam nie odchodź* op. 4. nr 1
2. *Poranek* op. 4. nr 2
3. *W milczeniu tajemnej nocy* op. 4. nr 3
4. *Nie śpiewaj najpiękniejsza* op. 4. nr 4
5. *Ach ty, łanie mój* op. 4. nr 5
6. *Czy dawno, mój przyjacielu* op. 4. nr 6
7. *Nocą w moim sadzie* op. 38. nr 1
8. *Do niej* op. 38. nr 2
9. *Margaretki* op. 38. nr 3
10. *Szczurołap* op. 38. nr 4
11. *Sen* op. 38. nr 5
12. *Au* op. 38. nr 6

Do dzieła artystycznego załączona została praca, w zamierzeniu stanowiąca opis tegoż dzieła. Składają się na nią: streszczenie w języku polskim i angielskim, wprowadzenie, cztery rozdziały, dogłębnie wyczerpujące temat w wielu podrozdziałach, zakończenie, bibliografia oraz materiały nutowe pieśni znajdujących się na płycie CD.

We wstępie autorka wprowadza czytelnika w obszar swych zainteresowań, przedstawia punkt wyjścia powstania pracy, którym była chęć poszukiwań wielowymiarowości pieśni Rachmaninowa, powiązań między słowem, melodyką a instrumentem towarzyszącym i konfrontacji jego twórczości z osiągnięciami pieśniarskimi epoki.

Rozdział 1 – **Informacje wprowadzające** – zawiera zarys historii romansu klasycznego w XIX i XX-wiecznej Rosji, jego ewolucji i przemian. Doktorantka opisała proces powstania romansu od średniowiecznej Hiszpanii do czasu rosyjskich imperatorów. W drugim podrozdziale autorka zawarła opis sylwetki kompozytora na tle epoki oraz w kontekście działalności innych kompozytorów, a w trzecim przedstawiała romans jako główny nurt liryki wokalne omawianego kompozytora.

Rozdział drugi pracy doktorskiej nosi nazwę **Romans op. 4.** i poświęcony jest analizie słowno-muzycznej sześciu pieśni dzieła artystycznego z tego opusu. Autorka zawarła w nim charakterystykę, intencję i okres powstania utworów w odniesieniu do twórczości Rachmaninowa, który skomponował te pieśni mając zaledwie 19 lat.

Ciekawy jest także opis treści literackiej utworów oraz przedstawienie sylwetek poetów i prądów literackich przez nich reprezentowanych, które stały się bazą i inspiracją twórczą nie tylko dla Rachmaninowa.

Analogiczny do drugiego, rozdział trzeci pod nazwą **Analiza warstwy słowno-muzycznej Romansów op. 38.** jest w swym charakterze podobny do rozdziału poprzedniego, lecz odnosi się do pozostałych sześciu pieśni zawartych w dziele artystycznym z op. 38., które to kompozytor skomponował w wieku 43 lat.

Ostatnim, czwartym rozdziałem rozprawy doktorskiej jest **Analiza porównawcza Romansów op. 4. i op. 38. w aspekcie rozwoju stylu.** Mamy w nim do czynienia z trzema podrozdziałami o tytułach:

- Rola tekstu literackiego,
- Równoważność partii fortepianu w odniesieniu do głosu solowego w romansach Sergiusza Rachmaninowa,
- Transmutacja czy kontynuacja stylu twórczego? Zestawienie porównawcze romansów op. 4. i op. 38. Wnioski końcowe.

W rozdziale czwartym autorka realizuje wszystkie założenia tematu pracy doktorskiej i można śmiało stwierdzić, że jest on najważniejszy w całej rozprawie. Doktorantka bardzo trafnie ujęła swoje badania naukowe, odnosząc się w rozdziałach drugim i trzecim do opisu swojego dzieła artystycznego, by w rozdziale ostatnim, który z pewnością można nazwać dysertacją, ukazać nam swoje spostrzeżenia i poszukiwania naukowe.

Autorka wykonała ogromną pracę, docierając do literatury przedmiotu, co cenne – przede wszystkim w języku rosyjskim. Bibliografia składająca się z kilkudziesięciu pozycji wzbudza szacunek. Tym bardziej, że doktorantka nie kopiuje myśli żadnego z badaczy, ale analizuje i porównuje je wszystkie, a następnie na tej podstawie wyciąga własne wnioski. Potrafi myśleć krytycznie, jej praca jest bardzo samodzielna. Wiedza Pani Kałuckiej i ilość zebranych informacji robią wrażenie, choć w I części pracy przydałaby się większa selekcja materiału – czytelnik może się pogubić w nadmiarze wiadomości.

Schemat kolejnych rozdziałów pracy jest bardzo przemyślany i przejrzysty. Doktorantka wychodzi od analizy formalnej wiersza, a następnie interpretuje jego treść, obie kwestie uznając za niezbędne do zbadania kompozycji Rachmaninowa, w których forma oraz znaczenie – emocje, przesłanie, są równorzędne. Autorka szczegółowo analizuje zarówno partię wokalną, jak i partie fortepianu. Każdy podrozdział mgr Kałucka kończy uwagami wykonawczymi, refleksjami na temat interpretacji utworu i towarzyszącym jej trudnościami, co może być pomocne dla śpiewaków, którzy chcą włączyć kompozycje Rachmaninowa do swojego repertuaru.

Karin Wiktor-Kałucka prezentuje twórczość Rachmaninowa z wielu perspektyw – na tle twórców rosyjskich, w kontekście kompozytorów romantyzmu oraz symbolistów. To bardzo cenne, wielopłaszczyznowe spojrzenie pozwala dostrzec bogactwo utworów omawianego kompozytora.

Styl doktoratu oceniam wysoko, język autorki jest fachowy, dojrzały i pozbawiony zabarwienia emocjonalnego, pracę czyta się płynnie. Czasami autorka niepotrzebnie wtrąca kolokwializmy, ujmując je w cudzysłów. Zrobiła też kilka błędów gramatycznych i literówek oraz jeden powtarzający się błąd ortograficzny – nie „zbiór liryk wokalnych”, tylko „liryków”. Nie wpływa to jednak znacząco na ogólny odbiór stylistyczny pracy, który jest bardzo dobry. Przykłady muzyczne, wklejone w tekście, są niepodpisane. Oczywiście nad i pod fragmentem

nutowym jest jego analiza, ale gdyby każdy był podpisany „Przykład nr ..., tytuł utworu, takt nr ...”, praca byłaby bardziej czytelna.

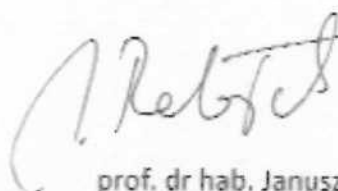
Oceniając dzieło artystyczne, pragnę zauważyć wysoki poziom interpretacji i zachowania stylu oraz zróżnicowanie charakteru utworów. Dobry warsztat wokalny, jakim dysponuje artystka, pozwolił stworzyć dzieło, materiał dźwiękowy, o niepowtarzalnym kształcie i bogatych walorach. Zdarzają się jednak na nagraniu drobne niedoskonałości intonacyjne oraz lekkie podjazdy na dźwięk, ale to nie neguje całości wykonania. Prezentowany materiał dźwiękowy przemawia zróżnicowaniem ekspresji kompozycji i wykonawcy. W głosie zauważyć można wiele odcieni dynamicznych, zarówno w lirycznym – kantylenowym, a zarazem dramatycznym prowadzeniu głosu. Artystka precyzyjnie i wnikliwie przekazuje intencje zawarte w materiale muzycznym. Znakomicie je odczytuje i powołuje do artystycznego życia. Doktorantka w idealny sposób łączy podstawowe tworzywo, jakim jest tekst i melodyka. Czujemy subtelne, innym razem dynamiczne, zestrojenie słów z dźwiękami. Jednakże najistotniejszym elementem są emocje artystki i jej wrażliwość w kreowaniu nastroju miniatur Sergiusza Rachmaninowa.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Karin Wiktor-Kałuckiej posiada bardzo wyczerpujący, oryginalny i edukacyjny charakter. Wnosi ona interesujący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej. Poziom muzyczno-artystyczny kandydatki jest godny pochwały. W opisie dzieła doktorantka wykazała się niesamowitą wiedzą teoretyczną i merytoryczną, która stanowi sumę ciekawych wartości, jakimi może się poszczycić.

Pani mgr Karin Wiktor-Kałucka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Janusz Ratajczak